

NACIONĀLĀ ELEKTRONISKO
PLAŠSAZIŅAS LĪDZEKĻU PADOME

Rīgā, 2022. gada 6. janvārī

LĒMUMS Nr. 6/1-2 (1801200000522-1)

Par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu

Izskatot Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu Padomes (turpmāk arī – Padome) Monitoringa departamenta 2022. gada 5. janvāra Pārbaudes ziņojumu Nr. P/2022/6-6/2, Padome šādā sastāvā – Padomes priekšsēdētājs Ivars Āboliņš, Padomes loceklis Patriks Grīva, Padomes locekle Ieva Kalderauska –

konstatē:

[1] Padomes Monitoringa departaments ir veicis elektroniskā plašsaziņas līdzekļa SIA “Latviešu radio” programmā EHR Superhits laika posmā no 2021. gada 10. decembra līdz 2021. gada 13. decembrim izplatītā Saeimas deputāta Alda Gobzema publiskā aicinājuma pulcēties pie Rīgas pils 2021. gada 13. decembrī pulksten 16:00 pārbaudi par tā atbilstību Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma (turpmāk arī – EPLL) prasībām.

[2] Padomes locekļi ir iepazinušies ar Padomes Monitoringa departamenta 2022. gada 5. janvāra Pārbaudes ziņojumu Nr. P/2022/6-6/2, kurā tika konstatēts, ka 2021. gada 10. decembrī (no pulksten 14:41:20 līdz pulksten 14:41:49) programmas EHR Superhits reklāmas blokā tika izplatīts Saeimas deputāta Alda Gobzema publisks aicinājums svešvalodā (krievu valodā) pulcēties pie Rīgas pils 2021. gada 13. decembrī pulksten 16:00 “*Es esmu Aldis Gobzems - tas slavenais, un gribu uzdot atkal dažus jautājumus. Kur ir prezidents? Snauž un murrā uz jaunā flīģeļa? Vai domā jaunvārdus tā vietā, lai šajā trakajā laikā saprotami uzrunātu tautu? Visdrīzāk, ka mēs – tauta esam viņam vienaldzīgi, jo pats viņš nav tautas vēlēts. Un kāpēc mēs šo visu paciešam? Mēs baidamies? Nebaidamies! Tiekamies Rīgā trīspadsmitajā decembrī četros pēcpusdienā pie, tā sauktā, prezidenta pils.*” Šāds aicinājums programmā EHR Superhits laika periodā no 2021. gada 10. decembra līdz 2021. gada 13. decembrim tika izplatīts vismaz 8 (astoņas) reizes, un proti 2021. gada 10. decembrī pulksten 14:41; 18:44, 2021. gada

11. decembrī pulksten 07:22; 19:41, 2021. gada 12. decembrī pulksten 08:20; 18:39 un 2021. gada 13. decembrī pulksten 09:25; 15:59.

[3] 2021. gada 30. decembrī Padome ir saņēmusi Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Kārtības policijas pārvaldes (turpmāk arī – Valsts policija) pieprasījumu Nacionālajai elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomei sniegt viedokli, vai ir saskatāms pārkāpums elektroniskā plašsaziņas līdzekļa AS “SUPER FM” programmas Eiropas Hītu Radio darbībā, izplatot Saeimas deputāta Alda Gobzema aicinājumu apmeklēt Rīgas domes aizliegtu pasākumu. Valsts policija norādījusi, ka šāds aicinājums sevī ietver gan potenciālu apdraudējumu sabiedriskajai kārtībai un drošībai, gan apdraud sabiedrības veselību. Pēc Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Kārtības policijas pārvaldes sniegtās informācijas Rīgas pašvaldība ir pieņēmusi lēmumu neatļaut Saeimas deputātam Aldim Gobzemam rīkot cilvēku pulcēšanos 2021. gada 13. decembrī pulksten 16:00 pie Rīgas pils, par ko Aldis Gobzems ir informēts 2021. gada 10. decembrī. Valsts policijas vēstulē minētais paziņojums, kas izskanējis programmā Eiropas Hītu Radio, ir izskanējis arī SIA “Latviešu radio” programmā EHR Superhits.

[4] Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma (turpmāk arī – EPLL) 24.panta pirmā daļa nosaka: *“Elektroniskie plašsaziņas līdzekļi ir brīvi un neatkarīgi programmu un raidījumu veidošanā un izplatīšanā, kā arī savā redakcionālajā darbībā, ciktāl tos ierobežo Latvijas Republikas Satversme, šis likums un citi likumi, valsts tehniskie standarti un Latvijai saistoši līgumi.”* Saskaņā ar minēto tiesību normu Padomei nav tiesību iejaukties elektroniskā plašsaziņas līdzekļa redakcionālajā darbībā, programmu un raidījumu veidošanā, kamēr vien elektroniskais plašsaziņas līdzeklis darbojas likuma ietvaros.

EPLL 25.pants “Elektronisko plašsaziņas līdzekļu redakcionālā atbildība” nosaka: *“Elektroniskie plašsaziņas līdzekļi uzņemas redakcionālo atbildību. Elektronisko plašsaziņas līdzekļu redakcionālā atbildība šā panta izpratnē ir efektīva kontrole gan attiecībā uz raidījumu izvēli, gan attiecībā uz to organizāciju programmās un katalogos. Šie noteikumi neattiecas uz programmu retranslāciju.”* Minētā tiesību norma norāda, ka saskaņā ar EPLL 25. pantu elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem ir jāuzņemas redakcionālā atbildība par visu saturu, kas tiek izplatīts konkrētajā programmā vai pakalpojumā, tajā skaitā sevišķi jāizvērtē EPLL noteiktie programmu veidošanas ierobežojumi, kā arī komerciālu paziņojumu izvietojuma nosacījumi.

EPLL 35. panta piektā daļa nosaka: *“Par audio un audiovizuāla komerciāla paziņojuma izvietojumu elektroniskā plašsaziņas līdzekļa programmā vai raidījumā atbilstoši šā likuma noteikumiem atbild elektroniskais plašsaziņas līdzeklis.”* Minētā tiesību norma norāda, ka elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem ir jāuzņemas atbildība, saskaņā ar EPLL 35. panta piekto daļu, par audio komerciālo paziņojuma izvietojumu programmā, tajā skaitā sevišķi būtu jāizvērtē EPLL 35. panta otrajā daļā noteiktie audio komerciālo paziņojumu izvietojuma ierobežojumi.

Savukārt EPLL 35. panta *“Audio un audiovizuālu komerciālu paziņojumu veidošanas vispārīgie noteikumi”* otrās daļas 4. punkts nosaka: *“Audio un audiovizuālos komerciālos paziņojumos nedrīkst veicināt vai mudināt uz rīcību, kas apdraud cilvēka veselību vai drošību.”* Minētās norma nosaka vienu no tiešajiem audio komerciālo paziņojumu (reklāmas) izvietojuma ierobežojumiem, par kura neievērošanu iestājas elektroniskā plašsaziņas līdzekļa atbildība. Šīs normas izpratnē termini *“cilvēka veselība”* un *“cilvēka drošība”* pēc sava mērķa, jēgas un būtības ir EPLL 26. panta pirmajā daļā minēto terminu *“sabiedrības veselība”* un *“sabiedriskā kārtība vai drošība”* vienskaitļa formas.

EPLL 26.panta *“Programmu veidošanas ierobežojumi”* pirmās daļas 7. punkts nosaka: *“Elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmās un raidījumos nedrīkst ietvert aicinājumu, kas apdraud valsts drošību vai būtiski apdraud sabiedrisko kārtību vai drošību.”*, kā arī EPLL 26. panta *“Programmu veidošanas ierobežojumi”* pirmās daļas 9. punkts nosaka: *“Elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmās un raidījumos nedrīkst ietvert saturu, kas apdraud sabiedrības veselību vai varētu radīt nopietnus un smagus tās apdraudējuma riskus.”* Minētās tiesību normas nosaka vispārēju aizliegumu elektroniskā plašsaziņas līdzekļa programmās ietvert saturu, kas būtiski apdraud sabiedrisko kārtību vai drošību un saturu, kurš apdraud sabiedrības veselību vai varētu radīt nopietnus un smagus tās apdraudējuma riskus.

2021. gada 28. septembra Ministru kabineta noteikumu Nr. 662, kuri stājās spēkā 2021. gada 11. oktobrī (turpmāk arī – MK noteikumi Nr. 662) 34. punkta *“Bez sadarbspējīga sertifikāta uzrādīšanas var:”* 34.1. apakšpunkta *“saņemt pakalpojumu klātienē, ja to nav iespējams sniegt attālināti un pakalpojuma sniegšana attālināti rada risku cilvēka pamattiesību nodrošināšanai, kā arī var saņemt atbalstu psiholoģiskās palīdzības grupās, ja pasākuma organizatoram, pakalpojuma sniedzējam vai grupas vadītājam ir derīgs sadarbspējīgs sertifikāts, un privātajos un publiskajos pasākumos, tai skaitā valsts garantētās un aizsargātās miermīlīgās pulcēšanās brīvības izpausmēs (sapulcēs, gājienos un piketos), ja netiek pārsniegts*

šāds cilvēku skaits.” 34.1.2. apakšpunkta apakšpunkts nosaka: “50 personas ārtelpās”. Minētā tiesību norma nosaka maksimālo iespējamo cilvēku skaitu publiskajos pasākumos ārtelpās.

[5] Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome ir sagatavojusi un publicējusi “Vadlīnijas Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 26. panta “Programmu veidošanas ierobežojumi” pirmās daļas piemērošanai”¹ (turpmāk arī – Padomes vadlīnijas), kurās ir aprakstītas aicinājumu, kas būtiski apdraud sabiedrisko kārtību vai drošību, pazīmes:

7.2.1. Ar terminu “sabiedriskā kārtība” tiek saprasta ar normatīvajiem tiesību aktiem valstī noteikto uzvedības normu ievērošana, kas attiecas uz sabiedrību, visu iedzīvotāju kopumu; tāds, kas saistīts ar cilvēka darbību sabiedrībā. Tas ir stāvoklis, kad (piem., sabiedriskā vietā, pasākumā) viss noris pareizi, atbilstoši noteikumiem; ir zināma disciplīna. Sabiedriskā kārtība ir tiesību normām un sadzīves noteikumiem atbilstoša kārtība sabiedrībā, kas nodrošina iestāžu, uzņēmumu un organizāciju netraucētu darbību, cilvēku mierīgu dzīvi, darbu un atpūtu, kā arī īpašuma un citu tiesību aizsardzību.

7.2.2. Ar terminu “sabiedriskā drošība” tiek saprasts tādi apstākļi, kad kāda sabiedrības daļa nav apdraudēta, nav pakļauta briesmām.

7.2.3. Ar terminu “būtisks apdraudējums” šo Vadlīniju izpratnē tiek saprasts tādi aicinājumi, kuru īstenošanas gadījumā tiktu ievērojami apdraudētas ar likumu aizsargātas personu tiesības un intereses.

7.2.4. Šo Vadlīniju izpratnē ar “aicinājumu, kas būtiski apdraud sabiedrisko kārtību” tiek saprasts elektronisko plašsaziņas līdzekļa veidots un izplatīts raidījums vai sižets, kuram nav sabiedrību informējošas vai izglītojošas nozīmes un tajā tiek izteikti tieši vai netieši aicinājumi neievērot sabiedrisko kārtību, piemēram, neievērot ceļu satiksmes noteikumus, neievērot būvniecības noteikumus, veikt huligāniskas darbības vai neievērot sabiedrisko pasākumu organizēšanas un norises kārtību u.tml.

7.3. Raidījuma vadītājiem/veidotājiem ir jānodrošina nekavējoša rīcība gadījumā, ja kāds no raidījuma viesiem vai sižeta dalībniekiem izsaka aicinājumu, kas apdraud valsts drošību vai būtiski apdraud sabiedrisko kārtību vai drošību. Pretējā gadījumā šāda elektroniska plašsaziņas līdzekļa rīcība iespējams var tikt uzskatīta par EPLL 26.panta pirmās daļas 7.punkta pārkāpumu.

¹ Pieejams:

https://www.neplpadome.lv/lv/assets/documents/Normativie%20Akti/Vadl%C4%ABnijas_EPLL_26.pants_11.03.2021.pdf

7.4. Šī punkta ietvaros tiek vērtēti tādi aicinājumi elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmās, kas skar valsts drošību un būtiski apdraud sabiedrisko kārtību un drošību un nav noteikti EPLL 26.panta pirmās daļas 3., 4. un 5.punktā, kā piemēram, aicinājums veikt kādas valsts iestādes datorprogrammas uzlaušanu vai nelikumīgi iegūt informāciju, kam noteikts valsts noslēpuma statuss.

Tostarp Padomes vadlīnijās ir aprakstītas arī saturs, kas apdraud sabiedrības veselību vai varētu radīt nopietnus un smagus tās apdraudējuma riskus, pazīmes:

9.1. Ar vārdu savienojumu “sabiedrības veselība” nozīmi ir nepieciešams definēt terminu “sabiedrība” un “veselība” nozīme. Ar terminu “sabiedrība” tiek saprasts iedzīvotāju kopums kādā teritorijā, savukārt ar terminu “veselība” tiek saprasts organisma stāvoklis, tā norišu un darbības spēju kopums (cilvēkam), kas kādā pakāpē nodrošina organisma normālu eksistenci.

9.2. Ar vārdu “apdraudējums” tiek saprasta bīstama parādība, viela, cilvēka darbība vai apstākļi, kas var izraisīt dzīvības zaudējumu, radīt ievainojumus vai citu kaitējumu veselībai.

Šo Vadlīniju ietvaros ar vārdu “apdraudējums” tiek saprasta tāda saturs izplatīšana elektroniskajā plašsaziņas līdzeklī, kuras rezultātā var tikt izraisīts dzīvības zaudējums, ievainojums, inficēšanās ar slimību, kas strauji un nekontrolēti izplatās, kā arī var tikt nodarīts cits kaitējums sabiedrības veselībai.

9.3. Ar vārdu savienojumu “sabiedrības veselības apdraudējums” šo Vadlīniju izpratnē tiek saprasta tādas informācijas iekļaušana elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmu veidotajos raidījumos un sižetos saistībā ar sabiedrības veselības jautājumiem, kas nav zinātniski pamatota (pierādāma), patiesa un kas var nevēlami ietekmēt sabiedrības veselību vai izraisīt īpaši kaitīgu un tiešu apdraudējumu;

9.4. Ar vārdu savienojumu “nopietni un smagi apdraudējuma riski sabiedrības veselībai” tiek saprasts tāds elektroniskā plašsaziņas līdzekļa veidots vai izplatīts saturs, kas var radīt nopietnus un smagus apdraudējuma riskus piemēram, izraisīt dzīvības zaudējumu, radīt ievainojumus vai veicināt saslimstību, piemēram, ar kādu infekcijas slimību ievērojamai sabiedrības daļai, kā arī gadījumos, kad dēļ elektroniskā plašsaziņas līdzekļa programmā izplatītā saturs var rasties nekontrolēta infekcijas slimības izplatīšanās vai var tikt paralizēta veselības aprūpes sistēma, liedzot sabiedrībai saņemt citus ārstniecības pakalpojumus, kā rezultātā var tikt nopietni un smagi apdraudēta cilvēku veselība un dzīvība.

[...]

9.8. Šī punkta ietvaros tiek vērtēts tāds elektroniskajos plašsaziņas līdzekļos izplatāmais saturs, kas rada vai potenciāli var radīt apdraudējumu gan sabiedrības veselībai, gan veselības aprūpes sistēmai kopumā.

[6] Ievērojot augstāk minēto un normatīvos aktus, tiek konstatēts, ka, pārbaudāmie programmas ietvaros izskanējušie aicinājumi pulcēties pie Rīgas pils, kuri tika izplatīti elektroniskā plašsaziņas līdzekļa SIA “Latviešu radio” programmā EHR Superhits laika posmā no 2021. gada 10. decembra līdz 2021. gada 13. decembrim, ir izplatīti pēc Rīgas valstspilsētas pašvaldības noteiktā aizlieguma augstāk minētā pasākuma norisei.

[7] Monitoringa rezultāti liecina, ka elektroniskais plašsaziņas līdzeklis SIA “Latviešu radio” programmā EHR Superhits ir izplatījis aicinājumus pulcēties uz Rīgas valstspilsētas pašvaldības aizliegtu publisku pasākumu vismaz 8 (astoņas) reizes. Ņemot vērā epidemioloģisko situāciju valstī, noteiktos pulcēšanās ierobežojumus, kā arī to, ka Rīgas pašvaldība pasākumu nebija saskaņojusi, tajā skaitā ņemot vērā iepriekš minētos apstākļus, kas saistīti ar sabiedrības veselības un drošības aizsardzību, secināms, ka minētie paziņojumi, kas izskanējuši programmā EHR Superhits, iespējams, mudināja sabiedrību uz rīcību, kas apdraud cilvēku veselību un drošību, jo nepārprotami aicina pulcēties ievērojami lielāku personu skaitu, nekā pieļāva tobrīd spēkā esošie epidemioloģiskie ierobežojumi.

[8] EPLL 35. panta “Audio un audiovizuālu komerciālu paziņojumu veidošanas vispārīgie noteikumi” otrās daļas 4. punkts nosaka: “*Audio un audiovizuālos komerciālos paziņojumos nedrīkst veicināt vai mudināt uz rīcību, kas apdraud cilvēka veselību vai drošību.*” Līdz ar to, iespējams, nav ievērots Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 35. panta otrās daļas 4. punktā noteiktais regulējums.

[9] Tādējādi, iespējams, ir izdarīts EPLL 78. pantā paredzētais administratīvais pārkāpums. EPLL 78. pants noteic: “*Par šajā likumā noteiktās kārtības pārkāpšanu audio un audiovizuālo komerciālo paziņojumu sniegšanā vai izplatīšanā piemēro brīdinājumu vai naudas sodu fiziskajai personai no septiņām līdz divdesmit astoņām naudas soda vienībām, bet juridiskajai personai — no četrpadsmit līdz tūkstoš četrsimt divdesmit naudas soda vienībām.*”

Padome, ņemot vērā minēto un pamatojoties uz Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 35. panta otrās daļas 4. punktu, 78. pantu, Administratīvās atbildības likuma 116. panta 2. punktu, 117. panta pirmās daļas 1. punktu un 121. pantu,

n o l e m j :

- 1. Uzsākt administratīvā pārkāpuma procesu par SIA “Latviešu radio”, reģ. nr. 40003952021, darbībā 2021. gada 10. - 13. decembrī konstatēto.**
- 2. Piešķirt administratīvā pārkāpuma lietai numuru –18012000000522.**
- 3. Pieņemto lēmumu paziņot SIA “Latviešu radio”.**
- 4. Uzdot Padomes Monitoringa departamentam sagatavot visus dokumentus un veikt nepieciešamās darbības administratīvā pārkāpuma lietas vešanai.**
- 5. Atbildīgs par šī lēmuma izpildes kontroli ir Padomes loceklis Patriks Grīva.**

Saskaņā ar Administratīvās atbildības likuma 41.panta pirmo daļu pie administratīvās atbildības saucamajai personai ir tiesības iepazīties ar administratīvā pārkāpuma lietas materiāliem, izdarīt no tiem izrakstus, norakstus un izgatavot kopijas; piedalīties administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanā, sniegt paskaidrojumus; lietot valodu, kurā tā spēj sazināties, kā arī izmantot tulka palīdzību, jo šī persona neprot valodu, kurā notiek administratīvā pārkāpuma process; zināt, par kāda pārkāpuma izdarīšanu tā tiek saukta pie atbildības; izteikt lūgumus; iesniegt pierādījumus un pārsūdzēt administratīvā pārkāpuma lietā pieņemto lēmumu.

Saskaņā ar Administratīvās atbildības likuma 41.panta otro daļu pie atbildības saucamajai personai ir šādi pienākumi: noteiktajā laikā ierasties amatpersonas, augstākas amatpersonas vai tiesas norādītajā vietā; nekavēt un netraucēt administratīvā pārkāpuma procesa norisi; paziņot amatpersonai, augstākai amatpersonai vai tiesai par dzīvesvietas, juridiskās adreses vai elektroniskā pasta adreses maiņu procesa laikā; pārtraukt pārkāpumu, par kuru tā tiek saukta pie atbildības; ievērot piemēroto procesuālo piespiedu līdzekli.

Ar cieņu

Padomes priekšsēdētājs

Ivars Āboliņš

*DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA
ZĪMOGU*